

Wetgevings- overleg Media

2 december 2024

Position Paper

U behandelt op 2 december het onderdeel Media van de Begroting Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De VNG geeft u graag enkele gemeentelijke standpunten mee, met name over de lokale en regionale journalistiek.

Wij vragen uw aandacht voor de volgende punten:

1. De lokale omroep is belangrijk voor de democratie
2. Zorgen over financiële gevolgen uitstel ingangsdatum
3. Vorming streekomroep van onderop en geen maximum van 80
4. Lokale binding van streekomroepen is essentieel
5. De ambitie lijkt hoger dan de beschikbare middelen
6. Duidelijk rol en positie programmabeleid bepalend orgaan (pbo)

Een blik op de gemeentefondsbegroting is genoeg om te zien dat gemeenten in 2026 fors minder geld krijgen – terwijl het takenpakket ongewijzigd is. Verschrping van voorzieningen in het land is alleen te voorkomen als het kabinet een keus maakt: geld erbij of taken eraf. In de miljoenennota is nog geen keus terug te zien. Het gevolg daarvan is dat gemeenten in het voorjaar pijnlijke maatregelen moeten nemen, terwijl gemeenten er alles aan doen om veiligheid op straat, bestaanszekerheid en een goede plek om te wonen te verzorgen. Bij vrijwel ieder onderdeel van de Rijksbegroting 2025 zult u rekening moeten houden met de financiële situatie

in gemeenten. We kunnen alleen een sterke en betrouwbare overheid zijn als de taken en middelen van gemeenten in balans zijn.

De lokale omroep belangrijk voor democratie

Gemeenten zijn erg blij met de keus van het kabinet om de financiële basis van de lokale omroepen te versterken; met instandhouding van de eigen onafhankelijkheid. De journalistieke rol van de omroepen is essentieel voor het functioneren van onze lokale democratie. Over de uitwerking van het wetsvoorstel hebben wij echter nog serieuze zorgen.

Zorg over financiële gevolgen uitstel ingangsdatum

Naast de reguliere bekostiging helpen veel gemeenten hun omroepen om de periode financieel te overbruggen totdat het nieuwe stelsel in werking treedt. Nu deze datum met een jaar is verschoven naar 1 januari 2028 is verlenging van deze financiering gezien de financiële positie van gemeenten zeer onzeker. Om een valse start van het nieuwe stelsel te voorkomen verzoeken wij u om de minister te vragen met een andere oplossing te komen dan een beroep te doen op gemeenten.

Streekomroep van onderop dus geen maximum van 80

De minister van OCW wil een maximum vaststellen van 80 streekomroepen vanaf 2028. De VNG heeft zich altijd op het standpunt gesteld dat de indeling van onderop moet komen, ook als dat betekent dat er eventueel meer streekomroepen komen. In ons overleg met de toenmalige staatssecretaris Cultuur & Media heeft zij bevestigd dat een beweging van onderop de voorkeur heeft. We vinden het belangrijk dat gemeenten en omroepen zich thuis voelen in een streek en dat er sprake is van een binding met elkaar, zeker omdat de indeling – zoals het er nu uit ziet – wettelijk wordt vastgelegd. Op dit moment zijn er een aantal knelpunten in de indeling van streekomroepen. Er vindt begin 2025 een door de NLPO georganiseerde consultatieronde voor omroepen en gemeenten plaats over deze indeling. Er moet ruimte zijn om de uitkomsten van die consultatieronde te verwerken in een aangepaste streekindeling. Ook als er daardoor mogelijk een of twee streekomroepen meer ontstaan dan de nu bedachte 80. Er dient enige vorm van flexibiliteit te zijn in het aantal streekomroepen ook als deze worden opgenomen in de wet, zodat aanpassingen in de toekomst mogelijk blijven (denk bijvoorbeeld aan wijzigingen bij gemeenten als gevolg van herindeling).

Lokale binding is essentieel

De grootste zorg van gemeenten is het borgen van de lokale aandacht en binding tussen de gemeenten en streekomroepen. Daarom zijn we voorstander van een duale vorm van financiering (geld voor bekostiging vanuit het gemeentefonds en geld voor kwaliteitsverbetering en streekvorming via het rijk). Daardoor blijven gemeenten deels een taak houden die de binding ondersteunt. Daarnaast moeten in de aangepaste Mediawet een aantal waarborgen worden opgenomen. Bijvoorbeeld door lokale aandacht en binding als aanwiscriterium te benoemen, zodat gemeenten daarover kunnen adviseren. Ook kan in de wet worden opgenomen dat de streekomroep de zendtijd evenredig over het

hele werkgebied van de omroep dient te verdelen. Voorts vragen wij maatwerk voor de organisatie van de omroep die de zendmachtiging aanvraagt. Het moet mogelijk zijn meerdere merken / entiteiten onder een overkoepelende aanvrager te hebben, waar mogelijk met eigen frequenties. Er is veel angst dat een goedlopende lokale omroep – met bijbehorende enthousiaste vrijwilligers – verdwijnt bij opschaling naar een streekomroep.

De ambitie lijkt hoger dan de beschikbare middelen

Ons bereiken signalen van omroepen dat de basissubsidie voor een streekomroep waarschijnlijk onvoldoende is om aan de ambitie van een volwaardige, journalistieke sterke streekomroep te voldoen. Nu al worden gemeenten gevraagd om in de toekomst financieel bij te dragen om aan de dan wettelijke taak voor een volwaardige nieuwsvoorziening te voldoen. Gemeenten hebben in het nieuwe stelsel echter geen zorgplicht en zijn niet meer het eerste aanspreekpunt voor financiering. Het rijk heeft dan de instandhoudingsplicht overgenomen en is daarmee verantwoordelijk voor een deugdelijke financiering van de wettelijke taken. Wij roepen u op om de basisfinanciering van de streekomroepen zo in te richten dat het nieuwe stelsel echt een kans krijgt.

Wij zijn verbaasd dat de minister in de Mediabegrotingsbrief 2025 een beroep doet op gemeenten om vanaf 2028 financieel aanvullend bij te dragen aan hun streekomroep. Immers, de reden om de zorgplicht voor de lokale omroep weg te halen bij gemeenten ligt in het feit dat er geen vertrouwen is in een onafhankelijke rol van de lokale omroep als deze bekostigd wordt door gemeenten. Ons voorstel voor een duale financieringsvorm is helaas ook niet gesteund door uw Kamer. Het nieuwe financiële beroep op gemeenten verhoudt zich niet tot de gewenste afstand en onafhankelijkheid van de lokale omroep.

Duidelijke rol en positie programmabeleid bepalend orgaan

Iedere gemeente (of bij grote gemeenten iedere wijk of stadsdeel) dient evenredig vertegenwoordigd te zijn in het programmabeleid bepalend orgaan (pbo). Verder dient de wet duidelijke bepalingen te bevatten over bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor het pbo zodat dit ook echt programmabeleid bepalend kan zijn. De professionalisering van het pbo dient gelijk op te gaan met de professionalisering van lokale omroep naar streekomroep, inclusief middelen voor deskundigheidsbevordering. Er dient in de wet een duidelijke procedure voor

verbetering te zijn als een streekoproep tijdens de periode van de zendmachtiging niet meer aan deze voorwaarden voldoet, inclusief een klachtenregeling voor gemeenten.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

december 2024